

Seminari de filosofia aplicada

2014/2015

Codi: 100296

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500246 Filosofia	OT	3	0
2500246 Filosofia	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Jesús Hernández Reynes

Correu electrònic: Jesus.Hernandez@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

LA BIOPOLÍTICA

Partirem de l'ús que Michel Foucault va fer de la noció de biopolítica en el context de l'anàlisi de les formes de poder modernes i n'estudiarem el desenvolupament i el seu ús en diversos autors. Per tal d'emmarcar l'assignatura d'una manera general, entendrem que la noció de biopolítica vol categoritzar un fenomen contemporani: la completa introducció de la totalitat de la vida humana en el terreny de la decisió polític-tècnica.

Competències

Filosofia

- Analitzar i sintetitzar els arguments centrals dels textos fonamentals de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Aplicar els coneixements de l'ètica als problemes morals de la societat, i valorar les implicacions sobre la condició humana dels canvis en el món de la tècnica contemporània.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi

- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.
- Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Reconèixer les implicacions filosòfiques del coneixement científic
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Situar les idees i els arguments filosòfics més representatius d'una època en el seu rerefons històric i relacionar els autors més rellevants de cada època en qualsevol de les disciplines filosòfiques.
- Utilitzar un pensament crític i independent a partir dels temes, els debats i els problemes que planteja la filosofia tant històricament com conceptualment.

Resultats d'aprenentatge

1. Assenyalar i resumir el contingut filosòfic comú a diverses manifestacions de diferents àmbits de la cultura.
2. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
3. Debatre a partir del coneixement especialitzat adquirit en un context interdisciplinari
4. Demostrar una posició pròpia davant d'un problema o una controvèrsia de rellevància filosòfica, o en un treball de recerca filosòfica.
5. Distingir i contrastar textos representatius dels principals gèneres de la literatura filosòfica.
6. Documentar un tema filosòfic i contrastar-ne les fonts.
7. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional
8. Establir una planificació per desenvolupar un treball sobre la matèria
9. Explicar aspectes de la història de la ciència utilitzant la terminologia pròpia de la disciplina.
10. Explicar la importància filosòfica de la ciència contemporània i el seu àmbit d'aplicació.
11. Exposar els conceptes propis de la història de la filosofia
12. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuals en els textos formals i científics
13. Expressar-se en la llengua estudiada, oralment i per escrit, utilitzant el vocabulari i la gramàtica de manera adequada.
14. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats
15. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
16. Identificar les idees principals d'un text sobre la matèria i fer-ne un esquema
17. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
18. Justificar la validesa de les tesis defensades pels diferents participants en les grans controvèrsies contemporànies.
19. Jutjar l'impacte moral sobre l'ésser humà dels nous desenvolupaments tècnics.
20. Liderar grups de treball, supervisar tasques col·lectives i treballar amb vocació d'unir diverses posicions
21. Organitzar el temps i els propis recursos per a la feina: dissenyar plans establint prioritats d'objectius, calendaris i compromisos d'actuació.
22. Participar en debats sobre qüestions filosòfiques respectant les opinions dels altres participants
23. Precisar l'impacte sobre l'ésser humà dels desenvolupaments tècnics i científics en general.
24. Redactar correctament un text no normatiu prèviament analitzat
25. Relacionar diversos ordres d'idees incloses en els debats filosòfics actuals.
26. Relacionar diversos ordres que es poden descobrir entre les idees filosòfiques de diferents autors i moments històrics.
27. Relacionar els elements i factors que intervenen en el desenvolupament dels processos científics
28. Resoldre problemes de manera autònoma.
29. Resumir els temes i els arguments exposats en un debat filosòfic clàssic.
30. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història de la ciència

Continguts

Temes:

1. L'aparició de la categoria de biopolítica en Foucault: de la disciplina dels individus al govern de la població
2. El govern de si mateix i el govern dels altres. La governamentalitat
3. La biofísica segons Heidegger. La calculabilitat
4. La biotecnologia i el caràcter pràctic del coneixement sobre la vida
5. L' homo sacer d'Agamben
6. L'excepció en Carl Schmitt
7. La zootècnia i l'antropotècnia segons Sloterdijk
8. L'Imperi: la producció biopolítica segons Negri i Hart
9. Comunitat, immunitat, biopolítica en Esposito
10. L'espai biopolític segons Andrea Cavalletti
11. La bioeconomia de Laura Bazzicalupo
12. La societat de la transparència segons Byung-Chul Han

Metodologia

Les classes es basen en la lectura i comentari de texts dels autors de referència. Les sessions alternaran classes magistrals, exposicions d'alumnes i discussió de textos i problemes.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes	45	1,8	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 25, 26, 29, 30
Tipus: Supervisades			
Preparació exposició i treball	22,5	0,9	2, 11, 12, 13, 14, 15, 24, 27
Tipus: Autònomes			
Lectures i estudi	75	3	1, 2, 5, 6, 7, 8, 16, 21, 25, 26, 28, 29

Avaluació

L'avaluació es farà sobre quatre activitats: assistència, participació i exposició a classe (30%), ús de fonts primàries i secundàries (10%), treball escrit (30%) i examen escrit (30%). Es considera no presentat l'alumne que no presenta treball escrit i no fa l'examen (aquestes activitats són obligatòries). Les proves escrites es poden recuperar en el període que té com a límit la data d'avaluació final, marcada pel Deganat. Hi haurà control d'assistència.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència, participació i exposició	30%	2,5	0,1	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 28, 29, 30
Examen	30%	2	0,08	1, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 23, 26, 28, 30
Fonts	10%	2	0,08	2, 6, 7, 8, 21, 25, 26, 30

Bibliografia

- Agamben, Giorgio. Lo abierto. El hombre y el animal, Valencia: Pre-Textos, 2005.
- Agamben, Giorgio. Homo Sacer, el poder soberano y la nuda vida I. Valencia: Pre-Textos , 2003.
- Agamben, Giorgio. Lo que queda de Auschwitz. El archivo y el testigo. Homo Sacer III. Valencia: Pre-Textos , 2002.
- Agamben, Giorgio. Estado de excepciónigo. Homo Sacer II, 1. Valencia: Pre-Textos , 2002.
- Agamben, Giorgio. El reino y la gloria. Por una genealogía teológica de la economía y del gobierno. Homo Sacer II, 2. Valencia: Pre-Textos , 2008.
- Agamben, Giorgio. El Sacramento del lenguaje. Arqueología del juramento. Homo Sacer II, 3. Valencia: Pre-Textos , 2011.
- Agamben, Giorgio. Altissima povertà. Regole monastiche e forma di vita. Homo Sacer IV, 1. Vicenza: Neri Pozza, 2011.
- Agamben, Giorgio. Opus Dei. Arqueología del oficio. Homo Sacer II, 4. Valencia: Pre-Textos , 2013.
- Arenas, Luis. "¿El fin del humanismo o el hombre como fin? Crónica de la polémica Sloterdijk-Habermas", Pasajes: Revista de pensamiento contemporáneo, nº 12 (2003), 71-81.
- Arendt, Hannah. La condición humana. Barcelona: Paidós, 2005.
- Bazzicalupo, Laura. Política della vita: sovranità, biopotere, diritti. Roma-Bari: Laterza, 2003.
- Bazzicalupo, Laura. Il governo delle vite: biopolitica ed economia. Roma-Bari: Laterza, 2006.
- Bazzicalupo, Laura. Biopolitica. Una mappa concettuale. Roma: Carocci, 2010.
- Benjamin, Walter. Para una crítica de la violencia y otros ensayos, Madrid: Tarus, 1991.
- Castro-Gómez, Santiago. Historia de la gubernamentalidad. Razón de estado, liberalismo y neoliberalismo en Michel Foucault. Bogotá: Siglo del Hombre Editores, 2010.
- Castro-Gómez, Santiago. "Sobre el concepto de antropológica en Peter Sloterdijk", a: Revista de Estudios Sociales No. 43, Bogotá, agosto de 2012, pp. 63-73. [DOI-Digital Objects of Information: <http://dx.doi.org/10.7440/res43.2012.06>]
- Cavalletti, Andrea. Mitología de la Seguridad. La Ciudad biopolítica. Buenos Aires: Adriana Hidalgo, 2010.
- Esposito, Roberto. Communitas: Origen y destino de la comunidad. Buenos Aires: Amorrortu, 2003.
- Esposito, Roberto. Immunitas. Protección y negación de la vida. Buenos Aires: Amorrortu, 2005.
- Esposito, Roberto. Bíos: Biopolítica y filosofía. Buenos Aires: Amorrortu, 2007.
- Esposito, Roberto. Tercera persona. Política de la vida y filosofía de lo impersonal. Buenos Aires: Amorrortu, 2009.
- Esposito, Roberto. Due. La macchina della teologia politica e il posto del pensiero, Torí: Einaudi, 2013.
- Foucault, Michel. "Derecho de muerte y poder sobre la vida", en Historia de la sexualidad I. La voluntad de saber, Madrid: Siglo XXI, 1989, pp. 161-194.

- Foucault, Michel. Defender la Sociedad. Curso del Collège de France (1975-1976). Madrid: Akal, 2003.
- Foucault, Michel. Cal defensar la societat. Curso del Collège de France (1975-1976). Barcelona: Akal, 2013.
- Foucault, Michel. Seguridad, Territorio y Población. Curso del Collège de France (1977-1978). Madrid: Akal, 2008.
- Foucault, Michel. Nacimiento de la biopolítica: Curs del Collège de France (1978-1979). Madrid: Akal, 2012.
- Foucault, Michel. Obras esenciales. Barcelona: Paidós, 2013.
- Garofalo, Luigi. Biopolítica y derecho romano. Madrid-Barcelona-Buenos Aires: Marcial Pons, 2011.
- Giorgi, Gabriel; Rodríguez, Femín (comp.). Ensayos sobre biopolítica. Excesos de vida. Buenos Aires: Paidós, 2009. [Inclou textos de Gilles Deleuze, Michel Foucault, Antonio Negri, Slavoj Žižek i Giorgio Agamben.]
- Greenhalgh, Susan; Winckler, Edwin A. Governing China's Population: From Leninist to Neoliberal Biopolitics. Stanford: Stanford University Press, 2005.
- Habermas, Jürgen. El futuro de la naturaleza humana. ¿Hacia una eugenesia liberal?, Barcelona: Paidós, 2002.
- Ham, Byung-Chul. La sociedad del cansancio. Barcelona: Herder, 2012.
- Ham, Byung-Chul. La sociedad de la transparencia. Barcelona: Herder, 2013.
- Ham, Byung-Chul. La agonía del Eros. Barcelona: Herder, 2014.
- Hardt, Michael; Negri, Toni. Imperio. Barcelona: Paidós, 2005.
- Hardt, Michael; Negri, Toni. Multitud. Guerra y Democracia en la era del imperio. Barcelona: Debate, 2004.
- Hardt, Michael; Negri, Toni. Commonwealth. El proyecto de una revolución del común. Madrid: Akal, 2011.
- Heidegger, Martin. Caminos de bosque. Madrid: Alianza Editorial, 2010.
- Heidegger, Martin. Carta sobre el humanismo. Madrid: Alianza Editorial, 2013.
- Heidegger, Martin. Hitos. Madrid: Alianza Editorial, 2007.
- Heidegger, Martin. "Lenguaje de tradición y lenguaje técnico", Artefacto-Pensamientos. 18 sobre la técnica, nº 1, 1996.
- Heidegger, Martin. Seminarios de Zollikon. Mèxic: Herder, 2013.
- Hernández Reynés, Jesús, "La identidad que se puede perder", a: Enrahonar, Nº 38/39 (2007), pp. 267-299.
- Hernández Reynés, Jesús, "«El poder sobre la vida». Formas biopolíticas de la racionalidad", en Javier Ugarte Pérez (comp.), La administración de la vida. Estudios biopolíticos, Barcelona: Anthropos, 2005, pp. 13-42.
- Lazzarato, Maurizio, "Del Biopoder a la Biopolítica" Nº 1 Revista Multitudes, París, Marzo, 2000.
- Lemke, Thomas. Biopolitics. An advanced introduction, Nova York: New York University Press, 2011.
- Lemm, Vanessa. Michel Foucault: Neoliberalismo y Biopolítica. Santiago de Chile: Editorial Universidad Diego Portales, 2010.
- López Álvarez, Pablo. "Biopolítica, liberalismo y neoliberalismo: acción política y gestión de la vida en el último Foucault", a: Sonia Arribas, Germán Cano, Javier Ugarte (coords.), Hacer vivir, dejar morir. Biopolítica y capitalismo, Madrid: CSIC/La Catarata, 2010, pp. 39-61.

Ludueña Romandini, Fabián. Homo Oeconomicus. Marsilio Ficino, la teología y los misterios paganos (1433-1499). Buenos Aires: Miño y Dávila, 2006.

Ludueña Romandini, Fabián. La comunidad de los espectros. I. Antropotecnia, Buenos Aires: Miño y Dávila, 2010.

Morton Stephen; Bygrave, Stephen (ed.). Foucault in an Age of Terror. Essays on Biopolitics and the Defence of Society. Nova York: Palgrave Macmillan, 2008.

Nadesan, Majia Holmer. Governmentality, Biopower, and Everyday Life. Nova York: Routledge, 2008.

Quintanas Feixas, Anna. "Bioética, biopolítica y antropotécnicas", a: Ágora - Papeles de Filosofía - (2009), 28/2: 157-168.

Quintanas Feixas, Anna, "Génesis y desarrollo de la biopolítica foucaultiana: de F. Nietzsche a N. Rose", a: Debats, Número 110 (I), (2011) Monogràfic: Foucault. Pàgs. 34-43.

Roberts, David. Global Governance and Biopolitics: Regulating Human Security. Zed Books, 2010.

Rose, Nikolas. "El gobierno en las democracias liberales "avanzadas": del liberalismo al neoliberalismo", a Archipiélago: Cuadernos de crítica de la cultura, N° 29, 1997, pàgs. 25-40.

Rose, Nikolas. "Terapia y poder. Techné y Ethos", a Archipiélago: Cuadernos de crítica de la cultura, N° 76, 2007 , pàgs. 101-124.

Rose, Nikolas. Políticas de la vida. Biomedicina, poder y subjetividad en el siglo XXI. Buenos Aires: Unipe Edit. Universitaria de la Plata, 2012.

Rose, Nikolas; O'Malley, Pat; Valverde, Mariana. "Gubernamentalidad", a Astrolabio Nueva Época N°8, Junio 2012.

Saidel, Matías L. "Lecturas de la biopolítica: Foucault , Agamben, Esposito", a: Opción. Revista del alumnado del ITAM, n 177, p. 88-107.

Schmitt, Carl. La dictadura. Madrid: Alianza Editorial, 2013.

Schmitt, Carl. El concepto de lo político. Madrid: Alianza Editorial, 2014.

Schmitt, Carl. Staat, Bewegung, Volk. Die Dreigliederung der politischen Einheit. Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt, 1935.

Sloterdijk, Peter, Normas para el parque humano, Madrid: Ed. Siruela, 2003.

Sloterdijk, Peter. Has de cambiar tu vida. València: Pre-Textos, 2012.

Sloterdijk, Peter. Muerte aparente en el pensar. Madrid: Ed. Siruela, 2013.

Virno, Paolo. Cuando el verbo se hace carne. Lenguaje y naturaleza humana. Buenos Aires: Cactus-Tinta Limón, 2004.

Wallerstein, Immanuel; Balibar, Etienne. Raza, nación y clase. Madrid: IEPALA, 1991.